

K A T O L I K

God. II

ŠIBENIK, 5. travnja 1931.

Broj 14

ALELUJA!*)

Sada svi pjevajmo ovu melodiju: Aleluja.
 Ovu nek kliče puk u slavu vječnoga kralja: Aleluja.
 Ovo nek pjevaju nebeski zborovi u višnjih: Aleluja.
 Ovo nek poje nebeskim po livadama blaženih čete: Aleluja.
 Pače i zvijezde nek trepeću svjetlošću radosno visoko: Aleluja.
 Pro'azni oblaci, vihori vjetrova, munje i gromovi zajedno ugodnim neka odjekuju glasom: Aleluja.
 Valovi, valići, kiša, vijavica, oluja, vedrina, magla, ledovi, snijeg i slana, galevi, šume nek ore: Aleluja.
 Stvorcu svom razre nek ptice sad cvrkuću hvalama: Aleluja.
 Neka od onamo odgovore visoko svake živine: Aleluja.
 Zatim i vrhovi silnih planina neka oglašuju: Aleluja.
 Potom i ponori strašnim u gudurama nek odjekuju: Aleluja.
 Ogromna zemljo, sad kažide snažno: Aleluja.
 Ljudski sav rode ti zahvalan kliči: Aleluja.
 Stvoritelju sveder de obnavljaj hvalu: Aleluja.
 Riječ se ta uvijek sa radošću sluša: Aleluja.
 Otac naš nebeski piev taj priznaje: Aleluja.
 Sada o dizi, zapjevajmo radosno: Aleluja.
 Dječico, vi nam odvratite veselo: Aleluja.
 Svi pak složno pojmo *Gospodu*: Aleluja,
 Aleluja *Kristu*,
 Duhu *Svetomu* Aleluja!

Preveo D. Krsto Stošić

*) Ova himna u nevezanom latinskom slogu nalazi se u zborniku „Liber sequentiarum“ 3 v, 4 a, koji se čuva u samostanu oo. Konventualaca u Šibeniku. Knjiga ima veliku vrijednost i potiče iz XI. vijeka. Sigurno je negda pripadala benediktincima.

»Ja sam Uskrsnuće i Život!«

Ove riječi rekao je jednoga dana naš božanski Spasitelj. Te su riječi zvučile nekako čudno i samim apostolima. Bile su ovite nekom čudnom tamom, velom, kroz koji nijesu mogle da prodru oči ljudske. Kad je taj Nazarenac bio smrvljen, uništen, utučen, obješen, pokopan, zar su te riječi postale razumljive? Ne! „Ja sam Uskrsnuće, ja sam Život“ — te riječi dobile su svoje značenje, veo je sa njih pao, raskidao se, kad je Isus, pokopani i mrtvi, izašao iz groba, kad je uskrsnuo. Njegovo uskrsnuće je kruna Njegovih čudes, jest najjača potvrda Njegovih riječi, jest najčvršći temelj našoj vjeri,

koja ispovijeda: „Ti si Uskrsnuće, ti Život!“ Bez Tebe nema života! Baš ova misao nam dolazi na pamet danas, kada se na osobiti način sjećamo uskrsnuća Gospodinova, kad se pred našim očima redaju slike, sve ljepše i draže srcu našem.

Tužno bijaše srce naše, kada smo gledali Boga čovjeka, ponižena do skrajnosti; kada smo Ga gledali u strašnoj duševnoj borbi; kada smo Ga slijedili po ulicama jeruzolimskim poplujvana, gažena, vucarena. Teško nam bijaše pri srcu, kada smo Ga pratili na goru Kalvariju, ovjenčana trnovom krunom, u krvi i ranama. Srce nam

se kidalo, kada smo slušali nemile udarce čekića, kojim su zabijali čavle u Njegove božanske ruke i noge. Rascviljena srca skupa s Marijom, Majkom Njegovom, stajali smo pokraj križa, te prisustvovali onom strašnom prizoru, kada je vojnik probo Njegovo Božje Srce, iz kojega je potekla posljedna kap predragocjene krvi. I nijesmo Ga ostavili, već smo Ga ojađena srca pratili na Njegovom zadnjem putu. I pokopasmo Ga. Gdje je Uskrsnuće? Gdje je Život?

Otvoren je grob, pobijedena je smrt! Žalosti je nestalo, tuga je iščezla, radost i veselje zavladaše u srcu našem, jer je uskrsnuo, kako je rekao!

Traži Ga Marija i vidje ga preobražena, uskrsloga. Pada i zaviče: „Rabi-Učitelju!“ Trči Petar i Ivan na grob, ali andeo im javlja, da je pobijedio smrt — Učitelj njihov. Učenici na putu u Emaus, tužni, ne vjeruju, ali Isus im se očitovao u lomljenju hljeba. Veseli vraćaju se u Jeruzolim i svjedoče, da je uskrsnuo. S apostolima jede, razgovara, ali Tome nema. Toma ne vjeruje nijednome od njih. Dolazi opet Isus i Toma je tu, te ne može, a da ne usklikne: „Gospodin moj i Bog moj!“

Nijedan događaj nije tako jasno opisan, nijedan nije tako moćno dokazan kao baš uskrsnuće Gospodinovo. Da, Isus je uskrsnuo! On je Uskrsnuće, On Život! Bez Njega nema života! „Tko vjeruje u mene, ako i umre, živjeće; i svaki, koji živi i vjeruje u mene, neće umrijeti u vijeke!“

Jesmo li mi dionici Njegova Uskrsnuća — Njegova Života? Ili nas još možda sama obuzima smrt? Možda smo još u grobu i ne vidimo sunca života? Što drugo nego da uskrsnemo? Uskrsnimo, izadimo iz groba!

Neka uskrsne najprije duša naša! Otjerajmo iz nje smrt, a neka On dođe u nju, da tu kraljuje i vlada. On je život! I gdje je On, tu nema smrti!

Neka uskrsnu naše obitelji, naše kuće, da svi unesu Njega, da Njegov zakon, Njegova nauka vlada u nji-

ma, da svi ukućani osjete pravo duševno uskrsnuće, da svi veselo uzmagnu pjevati: Alleluja!

Ustanimo iz groba na svijetlo vjere, koja ne smije da se skriva, već treba da proдре u sav naš javni život! Neka On živi u uredima, tvornicama, u školama, u društvima! On neka bude alfa i omega svega!

Stoga, ako smo do sada bili mrtvi, popustljivi, od sada dignimo visoko barjak vjere naše katoličke bez obzira na prigovore, poruge i progonstva! Katolik naime treba da dijeli sudbinu svoga Učitelja, koji svladavši smrt uskrsnu treći dan. Treba da dijeli sudbinu majke svoje, Crkve katoličke, koja iza mržnje, iza progonstva stupa još slavodobitnije i neodoljivom privlačivošću osvaja duhove. I naše će uskrsnuće doći, i naša će pobjeda osvanuti!

Neka svakoga našeg čitaoca obuzmu ove misli, koje neka budu odraz njegovog duševnog stanja, njegove volje za uskrsnućem!

Papino pismo goričkom nadbiskupu

Sv. Otac Pio XI. poslao je goričkom nadbiskupu dru Frančišku B. Sedeju povodom 25. godišnjice njegova biskupskog posvećenja slijedeće pismo:

„Časnom bratu Frančišku, nadbiskupu goričkome i gradiškome, Pio XI.

Časni brate, pozdrav i apostolski blagoslov!

S velikim smo veseljem doznali, da ćeš doskora slaviti dvadesetpetu godišnjicu dana, kad Ti je podijeljena biskupska čast. To Nam daje priliku, da prema Tebi izrazimo svoju blagonaklonost. Znano nam je naime, s kakvom si savjesnošću kroz čitavo to vrijeme vršio poslove dobrog pastira ne samo u tome, što si unapređivao disciplinu svoga svećenstva i produbljivao kršćanski život među svojim pukom, nego nada sve i u tome, što si prije svega svojim vrlinama davao dobar izgled.

Radi toga je pravo, što se tamo, kako Nas izvješćuju, pripravlja veliko slavlje, kojim Ti Tvoje stado hoće dati dokaz svoje zahvalnosti. Također i Mi Ti čestitamo na tom prijatnom doživljaju i pridružujemo se željama Tvojih te nada sve molimo, da bi Te Bog

očuvao zdravim još mnogo godina i da bi Ti mogao posve opravdan o ponoviti riječi apostola sv. Ivana: „One, koje si mi povjerio, očuvao sam“. Da bi spomen na taj događaj ostao tim uzvišeniji i da bi se njime i duše koristile, dajemo Ti ovlaštenje, da na svečani dan po sv. Misi sve prisutne blagosloviš u naše ime i da ih upozoriš, da je s blagoslovom spojen potpun oprost, koji se postizava pod uvjetima, što ih određuje Crkva. Apostolski blagoslov, koji podijeljujemo s potpunom ljubavlju u Gospodu Tebi časni brate, Tvojem svećenstvu i vjernicima, koji su Ti povjereni, neka Ti donese nebesku naklonost i neka Ti bude dokaz naše blagonaklonosti.

Dano u Rimu kod sv. Petra 21. ožujka u desetoj godini našega pontifikata.

Pio XI.

Ovo laskavo papinsko pismo, upravljeno sijedom nadbiskupu, protiv kojega su navale fašističkih vlasti i organizacija najviše naperene i prije i u današnje doba, učinilo je na sve vjernike, a osobito na slovenske, najdublji utisak, jer se shvatilo, da Sv. Stolica potpuno odobrava muževno držanje metropolitovo, koji ne će da popušta fašističkom pritisku i nastojanju, da Crkvu u goričkoj nadbiskupiji učini sredstvom nasilnoga potaljančivanja slovenskih vjernika.

I onda će još i dalje neki neugledni listići varati svoje malobrojne čitaoce, kako se Vatikan slaže sa Mussolinijem i talijanskim fašizmom u radu oko odnarođivanja naše braće u Italiji!

Djeca bez roditelja

Kao svake godine, tako suse i ove, čim se osjetila jača zima, divlja djeca bez kuće i roditelja, prikazala u glavnom gradu sovjetskoga raja. Na glasu su radi svojih zlodjela, krađa, pijanstva i bludnosti. Promislite sada, kako haraju ovi čopori divljih dvonožnih vukova u grupama od nekoliko stotina hiljada (a ima ih oko 8 milijuna!). Njihov dolazak je prava nesreća za pučanstvo i za policiju, koja ne zna, kako bi se protiv njih i njihovih zlodjela borila.

To je strašna ali i razumljiva posljedica, kada se uništi obitelj i izbriše Boga iz odgoja mladeži te javnoga i privatnoga života. I tako boljševeci sami sebi određuju kaznu!

Lijepi primjer

28. I. t. g. umro je u Parizu general Berthelot, jedan od vojskovođa u svjetskom ratu na rumunjskoj fronti. Iz jedne katoličke novine doznajemo ove potankosti o njegovim zadnjim časovima:

General je uvijek bio dobar vjernik, ali pri koncu života njegova je vjera bila toliko jaka, da nam svima može biti dobar primjer. Ležao je na klinici i čekao operaciju noge, pa, kad su ga upozorili na njegovo teško stanje, rekao je odmah: „Ja hoću da umrem kao moj prijatelj Foch i Joffre. Ja ću se ispovjediti i to ću učiniti, kako valja, a to će reći vrlo dobro.“

Kad je u najvećim bolima čuo pozdrav anđeoski, molio je bolničarku, da moli na glas, da i on s njom moli te je do zadnjega časa grlio križ, što ga je imao u rukama.

Razne vijesti

HODOČAŠĆE U RIM S IZLETOM U PADOVU I VENECIJU priređuje Marijina kongregacija radnika, Zagreb I. Palmotićeve ulica 33. Ove je naime godine 40 godina, što je Papa Lav. XIII. izdao glasovitu okružnicu „Rerum novarum“, koja je bitno pripomogla rješavanju socijalnoga pitanja, a radnicima pokazala nove puteve. Stoga će se naći ove godine u Rimu svi prijatelji radničkih slojeva, da se u istoj stvari što bolje posavjetuju glede daljnega blagostanja. — Naše hodočašće polazi iz Zagreba 11. svibnja t. g., ostaje u Rimu punih 5 dana te se vraća u Zagreb 19. svibnja. Na povratku ostaje pol dana u Padovi i pol dana u Veneciji. Trošak za put od Zagreba do Rima te iz Rima do Zagreba iznosi zajedno sa potpunom opskrbom kroz svih 5 dana u Rimu Din 1.700, ako se javi barem 25 hodočasnika. Na putu do Rima i na povratku iz Rima skrbi svako sam za se. — Tko je pripravan poći s ovim hodočašćem, neka se izvoli prijaviti na naslov: *Josin Müller Zagreb I. Palmotićeve ulica 33* najkasnije do 20. travnja t. g. te u ime predujma poslati Din 300. Pozivaju se u prvom redu članovi Marijine kongregacije radnika i ostali kršćanski radnici. Dobro su došli i svi ostali prijatelji radničkih slojeva.

Javljam P. N. Općinstvu, da prodajem prvoklasna **DEZERTNA VINA**: VERMOUT, PROŠEK, MARAŠTINU i PEČENO VINO,

koja su bila diplomirana na izložbi u SPLITU - ŠIBENIKU 1925. god.

Preporuča se **PAŠKO ZJAČIĆ - ŠIBENIK**

VINKO NIKOLIĆ:

Uskrsli Kralju, Hozana, Hozana!

*Jutros, u kriavcu plamu nanovo uskrslog sunca,
Osvitom svježega jutra, čarncga proljetnog dana;
Srebrene trublje nebeske skladahu Uskrsnom himnu,
Ječuć: Hozana, Hozana!*

*Biglišu prvi slavujci, guču golubići b'jeli;
Sitne pjevuckaju ševe grlice grliču s grana.
Drhtojem jutarnjeg lila Golgotsku pobjedu slave
Pojuć: Hozana Hozana!*

*Kadulja, krin i karanfil; ljubica, duđica, smilje;
Zvončići, šeboji, jaglac; viola i mažurana;
Uskrsli bisernom rosom proljetnog mirisnog jutra.
Šapću: Hozana, Hozana!*

*Visoke vrleti gora zastrte zelenim sagom,
Lalicom mirisnog cv'jetca, pupovljem rascvalih grana;
Pastir sa frulom na usnam, šumorom zelenog granja
Sklada: Hozana Hozana!*

*Mrmore slapovi r'jeka, krkoče modra jezera
S talasjem plavih dubina, bezdanih svih okećana;
Zamamni okord sirena mistične žubori psalme
Šumeć: Hozana, Hozana!*

*Gradovi mramorni, gordi; sirotna hrvatska sela
Slatke simfonije bruje. Akordom žarkih peana,
Kantikum velebni slažu okova r'ješeni ljudi
Kličuć: Hozana, Hozana!*

*Ponizan, shrvan u prahu vidim ja Uskrslog Kralja:
Liljan Mu biserna halja; srebrna lovora grana
Vjenčava trijumfno čelo. S buktinjom svetačkog plama
Pjevom: Hozana, Hozana!*

*Evo Ga! Pristupa k meni: Uskrslo Srce Božansko
Krvari kakono davno zlatnoga posred platana.
Zlačani pehar mi nosi, Duša mi klonula, žedna
Kliče: Hozana, Hozana!*

*Uskrsli Davidov sine, saslušaj skromnog crvića:
Duša mu mladahna kleca, grudi mu boluju s rana.
Sićušnog mrava uskrisi ovoga pobjednog jutra.
Kriste: Hozana, Hozana!*

*Plamen mi goruće zublje nejake napunja grudi,
Duša mi osjeća Uskrs! Ploviću posred orkana
Smiono morem života kličuć sa zanosom paža:
Kralju, Hozana, Hozana!*

*Uskrsli Kralju, Hozana, priroda č'jela Ti pjeva:
Planine, polja i mora. Velebne slave Ti dana
S plamtećih zanosom duša slavi Te, kliče Ti, pjeva:
Kralju, Hozana, Hozana!*

Obnovimo se!

„Ovo je dan, što ga je učinio Gospod! Radujmo se i veselimo u njemu... Isus je uskrsnuo! Alleluja! Alleluja!“

Što je uskrsnuće? Prelaz iz stanja smrti u stanje života. Isus je umro na križu za naše spasenje, sa srcem probodenim bio je pokopan u grobu, da ne bi nitko mogao sumnjati u Njegovu smrt. No ipak je oživio! Uskrsnu, kako reče! Ovo uskrsnuće je simbol drugoga uskrsnuća: našega duševnog uskrsnuća, koje bi moralo nastati u nama ovih svetih dana. Uskrsnuće naše duše iz stanja smrti i grijeha na život milosti zbiva se po sakramentu pokore, sv. ispovijedi. Uskrsnuće duše znači i prelaz od mlitavosti na sveti žar za sve Božje stvari. Ukratko uskrsnuće znači i mora za nas da bude temeljita promjena našega života u bolje.

Uskrs je! Isus je uskrsnuo! A jesmo li mi uskrsnuli? Jesmo li se mi promijenili?

Zamislimo se i ispitajmo malo: Uskrsnuli Učitelj pokazuje apostolima svoje ruke, svoje noge, svoja rebra i govori im: „Vidite, ja sam!“ Stavi ruku na srce: Ti si se ispovijedao. A jesi li se i popravio? Pokaži svoje ruke. Čine li one još ona zla djela? A tvoje noge? Stupaju li još po zabranjenim putevima grijeha? Ili najradije kreću u hram Gospodnji? A tvoje srce? Vlada li još u njemu oholost? Mržnja? Ona neuredna ljubav?

Ako ta zla još vladaju u tebi i iza ispovijedi, ti još nijesi uskrsnuo, ti si još mrtav pred Bogom! Gledaj sv. Pavla: On je strašno progonio kršćane. No iza obraćenja postao je velikim Apostolom naroda. To je bilo pravo duševno uskrsnuće. Nastoj, da i tvoje bude takvo! Onda ćeš moći veselo da pjevaš s Crkvom: „Alleluja! Ovo je dan, što ga je učinio Gospod! Radujmo se i veselimo se u njemu!“

Vjerska sloboda u Luangu Prabangu

Nj. V. Kralj Luanga Prabanga posebnim ukazom dozvolio je slobodu kretanja i propovijedanja katoličkim svećenicima među pučanstvom Laos.

Katoličke kapele u japanskim parobrodima

Veliko japansko parobrodarsko društvo „Yusen Wwaiska“, slijedeći lijepi i pohvalni primjer mnogih evropskih parobrodarskih društava, podiglo je na svakom parobrodu zgodnu kapelu, da putnici mogu i po moru uživati velike blagodati naše svete vjere.

D. KRSTO STOŠIĆ:

Stolna Crkva u Šibeniku

(Povoćom njene 500-godišnjice)

9. aprila ove godine navršava se 500 godina, da se počela graditi najljepša crkva na našem primorju, a to je šibenska katedrala. Radi svoje osobitosti ona je neko čudovište. Svojom ljepotom dičila bi najveće gradove. Dive joj se domaći i strani ljudi, učeni i neuki. Ponos je Šibenika i vječiti spomenik njegovoga pregaranja i ustrajnosti. Šibenčani su podigli ovaj velebitni hram Bogu pred licem svijeta naroda iz ljubavi prema vjeri, svome gradu i umjetnosti. Svi potomci moraju biti zahvalni svojim predcima na ovakvom bogatstvu, koje im stari ostaviše. Pregledajmo ovu katedralu:

Starija šibenska stolna crkva bila je za grad premalena i neugledna, tako da je prvi biskup Martin g. 1298. bio pred njom na trgu posvećen. Šibenčani su g. 1402. odlučili sagraditi novu katedralu. No zbog ljutih unutarnjih borba i jer su Mlečani zauzeli grad. 1412., nije se odmah mogla zidati. Trebalo je, da se uredi prilike i primire duhovi. Duša cijeloga pokreta za gradnju bio je domaći sin biskup

Bogdan Pulšić. On je napokon 9. aprila 1431. blagoslovio temeljni kamen katedrale.

Za arhitekta je uzet Franjo Jakovljević, koji je gradio prvih deset godina, a potom je otpušten „zbog mnogih pogrešaka“. Sad je preuzeo nadzor nad radom inženir Lovro Pinčino te radio s vrijednim majstorom Lovrom Busatom (Bugiatio), kojima se pridružio kao fini klesar Andrija Budčić iz Šibenika, koji je radio i na biskupskoj palači. No najznatniji je graditelj šibenske katedrale Juraj Dalmatinac, sin Matejev iz Zadra, koji se po kući zvao Orsini. On se proslavio kao arhitekt i kipar ne samo u Šibeniku, nego i po drugim gradovima Dalmacije i Italije (osobito u Jakinu). On je stvorio odličnu školu od svojih nasljednika. Najvažniji je njegov učenik Nikola iz Firence (valjda Aldobrandi), koji je po nacrtu (zapravo modelu) postavio kupolu i prekrio sve samim pločama našu katedralu. Izradio je mnoštvo ukrasnih dijelova. U Trogiru je sagradio divnu kapelu sv. Ivana. Treba spomenuti

vrijednoga kipara Andriju Aleša iz Drača, Arbanasa, kao i Šibenčanina Ivana Pribislavića, koji su radili urese i reljefe naše katedrale. Ivan je s Nikolom iz Firence postavio i lijepe stepenice crkve sv. Ivana.

Po smrti Nikole neke dijelove na katedrali učinio je arhitekt Bartul i Jakov iz Mestre te konačno Ivan Mestičević iz Zadra.

Crkva se radila uz prekide sve do g. 1536., dakle 105 godina, a pojedini ukrasi dalje do 1555., pa ju je tada, 28. aprila, biskup Ivan II. Stafilić svečano posvetio. Zašto se tako dugo radila? Nije bilo novaca, a grad malen. K tome je trebalo uređivati gradske zidove, napraviti „veliki zdenac“, dizala se gradska vijećnica (loggia), bila je kuga, grad se zapalio! Crkva se, istina, sagradila kasno, ali časno.

Glavna vrata prikazuju posljednji Sud. Isus je u sredini, koji diže ruku, da blagoslovi dobre, a prokune zle. Naokolo su suci apostoli. Anđeli trube i dozivlju mrtve. Pragovi su puni lišća, stupići raznovrsni. Sa strana (kasnije) stavljeni su s lijepim podnožjem i na stupu po dva tabernakula bez kipova, jer za nje nije preteklo novaca.

Usred glavnoga pročelja je veliko okno (prozor) s lovor-vijencem, sa žljebičima i koncentričnim stupićima. Gornje manje okno slično je ovome. Pročelje završava polukružnicom, a to je velika rijetkost u arhitekturi.

Pobočna strana do trga ima raskošna vrata, koja predstavljaju ulaz u raj (u crkvu). Tu straže dva lava, Adam i Eva su izagnani iz raja, a iznad njih su sv. Petar i Pavao, najveći apostoli (najljepši kipovi iz 16. vij. u Dalmaciji.) Pragovi su bogati lišćem i na njima bježi redom zec, pas, lav i ptica, sve brže jedno od drugoga. Tu su stupići na konop i s medaljonima. U sredini je ploča s natpisom, kad je crkva posvećena.

Pobočni zid do trga ima dva vijenca (korniže). Prvi je, kao i drugi dio crkve, uradio Franjo Jakovljević, a drugi Juraj Graditelj (Orsini). Ovaj je po novom nacrtu podigao crkvu više negoli se to mislilo u početku gradnje. Donji vijenac ima male lukove i glave psića, lavića i Arapa, a gornji je klasičan s ornamentima žljebova, zubića, jonskih jaja i lišća. U zadnjem dijelu vijenac je najljepši. Tu se anđeli igraju, trube i potežu festune cvijeća.

U velikom luku je reljef sv. Jere, zaštitnika Dalmacije, a poviše odozgo nad crkvom sv. Mihovio, zaštitnik Šibenika.

Najljepše su djelo Jurja tri apside (udubine). U velikoj je glavni oltar, a negda su bili oltari i u drugima. Na apsidama ima više originalnosti. Tu nema zidova! Postavljeni su pilastri (stupovi), nad njima balvani, a u sredini velike ploče sa žljebovima iznutra i izvana. Prozori su dvostruki (bifore), ima ih osam, da tako dođe jača svjetlost na najsvetije mjesto crkve. Poviše je apsidâ polukapa od kamena. Uopće, sva je crkva samo od kamena i mramora, nigdje nema opeka ni drva, ni na krovu ni na kupoli. To je opet jedna od najrjedih osebina naše katedrale.

Sve tri apside paše divan vijenac od 71 ljudske glave. Ljudi svakoga zanimanja i tipovi Slavena, Talijana, Grka i Turaka. Na pobočnoj strani do trga dva djetića drže zavnuti list, na kome je latinska pjesma u čast gradskog kapetana Fantina Pesara i biskupa Jurja Šižgorića, koji se mnogo žrtvovao za katedralu, a u mladim godinama bio profesor universiteta u Bologni.

Kupola (kuba) je čudovište grāde. Prizemno su samo četiri kamena stupa sa vanredno velikim i lijepim lisnatim kapitelima, te uglati stupovi, više kojih su četiri svoda te plosnata forma od 8 kutova. Nad ovom je 16 prozora, a na samim njihovim pragovima je visoka kupola od kamenih ploča. Ona je jedan od prvih vjesnika renesanske umjetnosti u svijetu. Teško bi se tko dandanas usudio sagraditi ovako smjelu kupolu. Stoljeća prodoše, a ona u svojoj nepomičnoj ljepoti i ponosu prkosi svim burama i olujama iz zraka i potresima iz zemlje.

Čitav krov srednje i pobočnih lada crkve prekrit je velikim pločama, koje su ukopane u kamena rebra. Srednja ih lada ima samo oko 80. Puk još pripovijeda, da je svaka žena na glavi nosila po jednu ploču!

Pobočne lade odijeljene su sa 6 stupova svaka. Tih 12 stupova znače 12 apostola, od kojih je jednomu, Jakovu, posvećena katedrala. Svaka lađa ima šest kapela s unakrsnim svodovima, u kojima su danas po tri oltara. Kapele su dali raditi razni šibenski plemići, koji su se tu pokopavali.

Iznad ovih lada su prazne galerije, koje je podigao arhitekt Juraj radi vanredne unutarnje skladnosti cijele crkve. Prema vani imaju bezbroj stupića, a niže vijenac s dvostrukim lišćem u obratnom smjeru. Dvije su male galerije, jedna za organ, a druga za vjernike. Ograđene su krasnim stupićima do ambona, koji su također fino iskresani i modelirani. Tu se pjeva evanđelje i epistola.

Krstionica je najljepši biser. Rasakošno je u kamenu iskićena i prostor je najbolje iskorišćen. Ona je djelo Jurja Graditelja († 1452.) te njegovih učenika Nikole Fiorentinca i Andrije Alešija. Četiri niše prekrите su kapicama sv. Jakova (školjke). Na 4 stupa s kapitelima (koji daju različite zvukove) stoje svetitelji (dva su

razbijena). Nebo je okruženo vijencem malih listova. U njemu su anđeli, a u sredini glava Boga Oca i Golubica u letu (Duh Sveti), što nas sjeća na krštenje Isusovo. Kamenicu podržaje stup, oko kojega se penju tri djetića.

Interesantna je zgrada sakristije, koja počiva na stupovima. Odozdo je kašetirani svod, a glavno pročelje ima samo nekih tridesetak komada kamena.

Šibenska je katedrala duga 38:50 m, širina joj je svih triju brodova 14:18 m, glavna je lađa visoka 19:50 m, a kupola 32 m. Donji dio crkve bez apside, svetišta i prezbiterija građen je u stilu mletačke gotike, sve ostalo, vanredno ljepše, u cvatu mletačke gotike ili bolje u stilu rane renesanse (obnove umjetnosti)

Kako je došlo do „Rerum Novarum“?

Grčki filozof Heraklit rekao je, da se sve mijenja i prolazi, kao voda rijeke. Socijalisti su jednoč obožavali Karla Marksa, a da ga nijesu ni čitali, a još manje razumjeli. Danas su ga već zaboravili, a slave jedino Lenjina. Urednik socijalističkoga glasila „Avanti“, Benito Mussolini, postaje vođom fašizma. Socijalista Pašić umire kao bogataš i kao krvni neprijatelj komunizma, koji je dao progoniti zakonom o zaštiti države.

Sve se mijenja po svijetu. No nauka Kristove Crkve ostaje nepomična. Prošlo je četrdeset godina, a nauka Papine enciklike „Rerum Novarum“ savremena je i danas — u vrijeme strašnih socijalnih borba i ekonomskih kriza, kao da je ovoga časa izašla.

Kad su se jednoč našli zajedno na nekom sastanku u Zürichu socijalista Bebel i katolik Decurtius, prvi je držao u rukama knjigu „Kapital“ od Marksa, a drugi mu je pokazivao „Rerum Novarum“. Već tada se vidjelo, da se ta dva sistema bore, da osvoje svijet: kršćanstvo i crvena revolucija. Crkva i boljševizam još jače dijele svijet u dvije fronte, od kojih jedna vodi putu istine i vječnoga života, a druga u propast i boli na ovom i na drugom svijetu.

15. svibnja 1891. Papa Lav XIII., prozvan „socijalni Papa“, izdao je encikliku „Rerum Novarum“ (o stanju radnika), koja je toliko pokrenula i pomogla radničke mase, a ljudima Katoličke Akcije dala veliki program za socijalnu obnovu

u Kristu maloga naroda i radništva. No prije nego iznesemo ukratko tu encikliku, bacićemo letimični pogled na ono, što su pojedini biskupi i veliki svjetovnjaci učinili već prije ovoga Papinog pisma za boljitak radništva i njegovih teških prilika. Papina enciklika je imala naime dugu pripravu.

U **Njemačkoj** biskup von Ketteler, inače obraćenik, bivši sreski načelnik, još god. 1862. i 1869. u svojim glasovitim propovijedima razvijao je pred radničkim slušateljstvom praktični socijalni program obnove. Govorio je naime o radničkim plaćama, o trajanju radnoga vremena, o odmoru, o radu žena i djece, o cehovskoj organizaciji, o socijalnom zakonodavstvu na obranu izrabljivanoga proletarijata sa strane zločinačkoga kapitalizma. Lav XIII. prozvaò je Kettelera: „**Moj veliki preteča**“. Osnovale su se mnoge stručne organizacije, radničke i težačke, na katoličkom temelju, da se podigne mali narod. U tom radu se ističu svećenici: Kolping, Monfang i Hitze.

U **Engleskoj** je kardinal Manning prikazao neke veoma važne točke katoličkoga socijalnog programa. Njegovim sudjelovanjem povoljno se svršio za radnike znameniti štrajk 250.000 londonskih lučkih radnika god. 1889. Kad mu je netko predbacio, da radi za socijalizam, odgovorio je: „Za vas je to socijalizam, a meni je kršćanstvo!“

U **Sjevernoj Americi** god. 1888. „Vitezovi rada“ (Knights of Labour)

— 130.000 ih na broju — stavili su se u borbu sa poslodavcima. Mnogi su od njih bili katolici. Prijetila je pogibelj, da episkopat osudi to društvo radi nekih nauka. No intervencijom kardinala Gibbons-a u Rimu Papa Lav XIII. nije ih osudio, dapače ih je tako približio katoličkoj Crkvi.

U **Švicarskoj** god. 1884. osnovan je „Friburški Savez“, koji je mnogo pridonio sastavku enciklike „Rerum Novarum“. Katolički učenjaci svih naroda sastali bi se svake godine, da prouče razna socijalna pitanja te izrade katolički socijalni program. Švicarski kardinal Mermillod je bio posrednik između ovog Saveza katoličke socijalne elite i Svete Stolice. God. 1890. katolički sociolog Decurtius potiče Švicarski Federalni Savez, da nagovori sve države za međunarodno radničko zakonodavstvo. Papa zato čestita i hvali Decurtiusa posebnim pismom.

U **Francuskoj** bivši oficir De Mun i La Tour du Pin, iza poraza Francuske 1881., uvjereni, da je komunizam najveće zlo, što prijeti otadžbini, osnovali su mnoga radnička društva. Oni su postali pravi učitelji jedne socijalne škole, odlučno protivne izrabljivanju kapitalizma. Katolički industrijalac Lav Harmel, prozvan „dobar otac radništva“, vodi u hodočašću u Rim k Papi 10.000 francuskih radnika. Lav XIII., koji je radio oko što uže veze između Crkve i radničkoga svijeta, otvorio je radnicima, kad su dolazili u Vatikan, velika vrata, koja su se do tada otvarala samo okrunjenim glavama.

U **Austriji** je otac kršćanske socijalne škole bio Karl Vogelsang. On je bio učenik biskupa Kettelera, koji ga je obratio s protestantizma na katolicizam, kad je bio župnikom u Berlinu. On je još god. 1878. teoretski i praktično nastojao da obnovi sredovječne stručne cehove. God. 1888., kad je katolički Beč slavio toga čovjeka, Lav XIII. piše mu pohvalno pismo i blagoslova njegov rad.

U **Belgiji** biskup Doutreloux je začetnik katoličkoga socijalnog pokreta, i to sa patronatima na korist radništva i sa katoličkim godišnjim sastancima. Duša je pak radničkoga pokreta, osobito u valonskim krajevima, svećenik Pottier. Prof. Brands na katoličkoj universi u Louvenu uči povijest socijalnih institucija i ekonomskih nauka. Belgija je jedna od prvih država, koja je dala narodu blagodat mnogih važnih socijalnih i težačko-radničkih zakona.

Dok su katolici tako nastojali, da knjigama i organizacijama vode radništvo Kristu, Radniku i Spasitelju, socijalisti i komunisti su nastojali, da odaleče narod od kršćanskoga čudoređa i Crkve, jer da raj treba stvoriti na ovome svijetu, i to štrajkovima, revolucijom i krvlju. U ovim prilikama rodila se Papina okružnica „Rerum Novarum“. Ona je probudila u Crkvi pravo proljeće raznih društava, knjiga i novina za ekonomsko, prosvjetno i čudoredno podignuće radništva. Starom poviku Marksa: „Proleterci cijeloga svijeta, združite se!“ — katolici su suprostavili onaj drugi povik velikoga katoličkoga sociologa i učenjaka Tonio-la: „Radnici cijeloga svijeta, združite se u Kristu!“

Jože

Križarski vjesnik

DUHOVNE VJEŽBE ZA KRIŽARE. U Domu duhovnih vježba na Jordanovcu drže se duhovne vježbe za Križare u ove dane:

1. Od 9. IV. do 13. IV. 1931., za vrijeme pravoslavnih praznika, biće duhovne vježbe za abiturijente, odnosno maturante.
  2. Od 30. IV. do 4. V. 1931. za Križare izvan Zagreba. Kako je u to vrijeme izložba Zagrebačkoga Zbora, to će se svi oni, koji dođu na duhovne vježbe, lako poslužiti popustom od 50% na željeznici.
  3. Od 23. V. do 27. V. 1931. biće duhovne vježbe za križarsku omladinu iz Zagreba.
  4. Od 14. VIII. do 18. VIII. drže se duhovne vježbe za Križare iz provincije.
- Pozivljemo braću Križare, kako one iz Zagreba, tako i one iz provincije, da sudjeluju na tim duhovnim vježbama, jer će na njima najbolje upoznati pravi smisao križarske ideje.

Stan i hrana stoji za sve dane ukupno Din. 120. Prijave prima *Uprava doma ili Veliko Križarsko Bratstvo, Zagreb, Pejačevićev trg 15*.

DAN KATOLIČKE OMLADINE. Dan sv. Ivana Evanđeliste proslaviće križarska omladina ove godine 10. svibnja. Toga dana će sva društva prirediti svečane proslave.

SKIOPTIKONSKA PREDAVANJA. Veliko Križarsko Bratstvo imade dva skioptikonska aparata i niz diapozitiva staklenih i na filmskoj vrpici za držanje javnih predavanja. Isto će Bratstvo rado poslati svoje izaslanike u provinciju za održanje ovakvih predavanja. Izaslanici će doći na poziv župnika i u mjesto, gdje nema Križara, naravno uz odštetu za put. Spominjemo napose ove serije filmskih diapozitiva, za koje malen aparat lagano prenosi: Sv. Otac Papa Pio XI., Vatikan, Sv. Franjo Asiški, Sv. Terezija, 3 dijela - Asiz, rodno mjesto sv. Franje, Sv. Misa - dva dijela, Rimske katacombe - 2 dijela, Rim, Lurd - 3 dijela, Madona u umjetnosti, Kristovo rođenje u umjetnosti, Život sv. Franje po Giottu, tal. umj., Križni put, Bordeaux.

Naši listovi

KRIŽ. Već drugu godinu izlazi u Zagrebu list za katoličku mušku omladinu „Križ“. U g. 1931. izašla su dva broja „Križa“. Dosada izašli brojevi sadržavaju niz članaka za katoličku načelnu izobrazbu članova iz pera voda križarske omladine. Napose su zanimivi članci o boljševičkoj Rusiji od vlč. Stj. Poglajena D. I. U smotri nalazi se pregled rada križarske organizacije i druge vijesti. Preporučamo svima prijateljima katoličke obnove, da drže „Križ“, koji stoji godišnje Din 24 za omladinu, a Din 30 za starije. Naručuje se kod *Uprave lista, Zagreb, Pejačevićev trg 15*.

MAJČIN BROJ LISTA „ZA VJERU I DOM“. Izašao je treći broj ovogodišnjega lista „Za Vjeru i Dom“ sa vrlo lijepim sadržajem. Cijeli broj posvećen je majci. U tom broju pišu M. Stanković, Štefa Jurkić, Anica Lacković, V. Arnold i druge. Ovaj naš jedini katolički ženski list trebala bi da drži svaka katolička žena i djevojka. Cijena jo godišnje Din 24 za mladež, a Din 30 za starije. Naručuje se kod *Uprave lista, Zagreb, Pejačevićev trg 15/I*. Povjerenik lista za Šibenik je vlč. don Ante Radić, pak se ovaj broj može kod njega dobiti za Din 3.

Tko treba na očala neka se obrati optičaru

VINKU VUČIĆU - ŠIBENIK

Ulica Kralja Tomislava
(Drogerija)

ČESTITA SRETAN USKRS
SVIM SVOJIM KLIJENTIMA

VLADIMIR KULIĆ

glavni zastupnik osig. zadruga „Croatia“

SIBENIK

STOLARSKA RADIONA
NA ELEKTRIČNI POGON
Uroš Opačić - Šibenik
IZRAĐUJE SVAKOVRSME RADNJE U ZASJECAJUĆU STRUKU
IZRADBA SOLIDNA!
CIJENE UMJERENE!